

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 89

van **WARD KENNES**

datum: 22 november 2016

aan **SVEN GATZ**

VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Bestrijding radicalisering bij jongeren - Internet en sociale media

In recente analyses en studies over de huidige en toekomstige ontwikkeling van de extremistische en terroristische dreigingen, wordt gewezen op het feit en het gevaar dat extremistische en terroristische organisaties sociale media gebruiken om jongeren te werven en te beïnvloeden. Naast open source kanalen maken ze ook meer en meer gebruik van afgesloten en versleutelde kanalen. Verwacht wordt dat het internet/cyberdomein steeds vaker zal worden ingezet als middel voor propaganda, rekrutering, fondsenwerving, onderlinge communicatie en informatievergadering.

Ook de coördinator van het netwerk van islamexperten heeft in een recent interview gesteld dat er dringend werk moet worden gemaakt van de aanpak van haatpredikers en haatboodschappen op sociale media.

Het voorkomen van terroristische dreigingen en gewelddadige radicalisering via het internet is - van vanwege het wereldwijde en grensoverschrijdende karakter - een zaak die ook op Europees niveau moet worden aangepakt.

In het kader van de Europese Unie zijn reeds heel wat initiatieven genomen. Ik verwijs naar het EU-internetforum opgezet om het publiek te beschermen tegen de verspreiding van terroristisch materiaal. Op 31 mei 2016 maakte de EU-Commissie samen met Facebook, Twitter, YouTube en Microsoft een gedragscode bekend om de verspreiding van illegale haatuitingen op het internet in Europa tegen te gaan.

1. In welke mate speelt de minister via zijn bevoegdheid media in op de noodzaak om haatboodschappen te weren en om een tegenverhaal te ontwikkelen via sociale media? Welke initiatieven heeft hij ter zake reeds genomen?
2. In welke mate volgt de minister de ontwikkelingen van het EU-beleid ter zake op?
3. Is het minister er van op de hoogte of dit EU-beleid ook reeds ter sprake is gekomen op het Platform Radicalisering dat binnen het Overlegcomité is opgericht? Zo niet, zal hij dan de nodige stappen ondernemen met het oog op de bespreking van deze problematiek door het platform?

ANTWOORD

op vraag nr. 89 van 22 november 2016

van **WARD KENNES**

1. Het "Actieplan ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme" van de Vlaamse overheid bevat volgende actie die wordt uitgevoerd vanuit het beleidsdomein Media: *"Actie 11.2: We ontwikkelen een mediastrategie om polariserende berichtgeving tegen te gaan"*

Er wordt gekeken naar de manier waarop nieuws vandaag de dag verspreid wordt via alle soorten kanalen (klassieke, digitale en sociale media). Het Vlaams Kenniscentrum Mediawijsheid nam binnen het kader van actie 11.2 reeds verschillende initiatieven:

- Het kenniscentrum nam in overleg met de Afdeling Jeugd van het Departement CJSM de coördinatie voor Vlaanderen op van de No Hate Speech Movement. Met het No Hate Speech Platform Vlaanderen roept het kenniscentrum organisaties, verantwoordelijken en burgers op om op te treden tegen (online) haatspraak. Uit studies weten we dat de constante confrontatie met haatspraak en discriminatie bijdraagt tot vervreemding, radicalisering en potentieel tot geweld. Haatspraak schendt de mensenrechten, de actie wordt in Vlaanderen dan ook gelanceerd op 10 december 2016, de Internationale Dag van de Mensenrechten.
- De Vlaamse overheid vertaalde voor de No Hate campagne de publicatie "Bookmarks" met werkvormen om in het onderwijs en jeugdwerk rond mensenrechten en haatspraak te werken.
- Het Kenniscentrum Mediawijsheid lanceerde op 2 november 2016 de partneroproep "No Hate AlterNarratief" voor projecten die jongeren activeren en omkaderen om haatspraak te herkennen, ertegen te reageren en een doorverwijzing bij problemen naar een welzijnsspeler mogelijk te maken.
- Het Kenniscentrum Mediawijsheid, Mediaraven, De Ambrassade, VRT (MNM) en YouTube zullen in het voorjaar 2017 de vloggerswedstrijd Weetewa wijden aan het thema haatspraak.
- Het kenniscentrum volgt samen met zijn Waalse partner voor No Hate (Non à la Haine) een traject met Google Belgium rond hun strategie rond haatspraak en was ook te gast op het "Global Summit on Social Change" van YouTube daarover in Londen.
- Het Kenniscentrum Mediawijsheid lanceerde een partneroproep "rePresent" om een dialoog over polarisering in de media te bewerkstelligen tussen de Vlaamse mediasector en jongeren met een migratieachtergrond. Stampmedia van CHIPS vzw voert dit project uit en werkt nu aan de vertaling van de informatie in filmpjes en vorming voor de media.
- Het kenniscentrum organiseerde al een studiedag voor leerkrachten op 3 mei 2016 rond radicalisering, polarisering en media en werkte samen met school.edu aan een dossier over "Mediawijsheid in tijden van dreiging en terreur", dat via beide kanalen verspreid werd.

- Het kenniscentrum werkte al aan twee Europese subsidiedossiers mee met de Evens Stichting, één dossier over haatspraak en één over propaganda. Het eerste scoorde goed in de beoordeling, maar moest andere voorstellen laten voorgaan voor subsidiëring, het tweede is momenteel nog in beoordeling.
 - Het kenniscentrum nam ook deel aan panels op studiedagen omtrent thema's zoals hoax's, automatisch herkennen van haatspraak, beeldvorming, enzovoort. Daarnaast stelde het kenniscentrum al haar relevante initiatieven voor op het overleg van de Aanspreekpunten Kinderrechten van de Vlaamse overheid.
 - Het kenniscentrum nam "Nieuws en informatie" als een belangrijke lijn voor het jaarplan 2017, onder andere met een verschuiving van Kranten in de Klas naar Nieuws in de Klas. Het opzet is om meer verschillende nieuwsmedia te kunnen laten participeren. Hierbij zal de betrouwbaarheid van informatie, ook online, een belangrijk element zijn.
2. Het EU Internet Forum dat werd opgezet om het publiek te beschermen tegen de verspreiding van terroristisch materiaal is een initiatief van de Europese Commissarissen Dimitris Avramopoulos, bevoegd voor migratie, binnenlandse zaken en burgerschap, en Vera Jourová, bevoegd voor justitie, consumenten en gelijkheid.

Op 3 december 2015 kwam het forum een eerste keer bijeen. Op dit forum kwamen de Europese ministers van Binnenlandse Zaken samen met vertegenwoordigers op hoog niveau van grote internetbedrijven, Europol, de Europese anti-terrorismecoördinator en het Europees Parlement. Bedoeling is om tot een gezamenlijke - vrijwillige - aanpak te komen, gebaseerd op een publiek-private samenwerking, om schadelijke onlinegegevens te detecteren en er tegen op te treden. Een tweede bijeenkomst was op 8 december 2016. In een persbericht van de Europese Commissie van 16 november 2016 (*"Europese veiligheidsagenda: tweede verslag over de vorderingen op weg naar een doeltreffende en duurzame Veiligheidsunie"*) werd over de tweede bijeenkomst het volgende meegedeeld:

"Op de tweede bijeenkomst op hoog niveau van het EU Internet Forum op 8 december 2016 zal worden nagegaan wat nog meer kan worden gedaan om online-radicalisering te voorkomen en terroristische propaganda op internet te bestrijden. In dat verband zal worden begonnen met een gemeenschappelijk meldingsplatform en een programma voor versterking van het maatschappelijk middenveld".

De werkzaamheden van het forum situeren zich vooral op het vlak van veiligheid, terrorismebestrijding en justitie. Dat zijn federale bevoegdheden.

De gedragscode die de Commissie samen met Facebook, Twitter, YouTube en Microsoft op 31 mei 2016 bekendmaakte heeft als doel de verspreiding van illegale haatuitingen op internet in Europa tegen te gaan. Bedoeling van de gedragscode is dat illegale boodschappen binnen maximum vierentwintig uur na aanmelding, worden verwijderd. De gedragscode is tot stand gekomen buiten de lidstaten om. Ik juich dit initiatief wel toe. De hierboven genoemde internetbedrijven spelen m.b.t. het verspreiden van opinies, waaronder helaas ook haatboodschappen en boodschappen met het doel aan te zetten tot geweld, wereldwijd een rol die onmogelijk kan worden onderschat. Het is dan ook een goede zaak dat deze bedrijven hun maatschappelijke verantwoordelijkheid niet uit de weg gaan. Waakzaamheid blijft echter wel geboden. Niet elke controversiële mening is immers een haatboodschap of zet aan tot geweld. Er moet dan ook over worden gewaakt dat de vrijheid van expressie niet wordt uitgehold door een beperkt aantal internetbedrijven.

De Vlaamse Gemeenschap is nauw betrokken bij de herziening van de richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (hierna AVMD-richtlijn). De Vlaamse Gemeenschap zit immers, als deel van de Belgische delegatie, mee aan de onderhandelingstafel. In het voorstel tot herziening van de AVMD-richtlijn dat door de Commissie werd voorgelegd, wordt het aanzetten tot geweld en haat verboden wanneer dat gebeurt op grond van geslacht, ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid. Verder breidt het Commissievoorstel het toepassingsgebied van de AVMD-richtlijn uit tot videoplatformdiensten. Videoplatformdiensten kunnen volgens het Commissievoorstel aansprakelijk worden gesteld wanneer zij geen passende maatregelen nemen om burgers te beschermen tegen inhoud die aanzet tot geweld of haat. Eens de richtlijn goedgekeurd zal ze moeten worden omgezet in het Mediadecreet.

3. Zowel Vlaanderen als het federale niveau hebben een actieplan tegen radicalisering. In het federale actieplan ligt de nadruk vooral op repressie en veiligheid. Dat zijn ook federale bevoegdheden. Het Vlaamse actieplan legt de nadruk op preventie. Op het Platform Radicalisering dat in het kader van het Overleg Comité opgericht werd, komen vragen aan bod waar gecoördineerde actie vereist is. Voor het hierboven vermelde EU-beleid is, voor zover ik weet, nog geen gecoördineerde actie vereist geweest. Indien hierover in de toekomst wel gecoördineerde actie nodig zou zijn, zal ik dat zeker op het Platform ter sprake brengen.